

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

یادداشت هفتگی

سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال 2 / شماره 32 / 1400

1400/12/21

مطالب این شماره

تحلیل پتانسیل‌های صادراتی بخش کشاورزی ایران به

کشور چین 2

تهیه و تحلیل: مهدی شعبان‌زاده، ابراهیم جاودان

ناظر علمی: علی کیانی‌راد

این موسسه با کمال احترام و سپاس، پذیرای نظرات ارزشمند
خوانندگان این اثر می‌باشد

تلفن: 42916000 شماره: 88896660 صندوق پستی: 1515-

15815 کدپستی: 37313-15986

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>

عنوان خبر: تحلیل پتانسیل‌های صادراتی بخش کشاورزی

ایران به کشور چین

تهیه و تحلیل: مهدی شعبان‌زاده، ابراهیم جاودان

ناظر علمی: علی کیانی‌راد

کد: (53)-14001221-PN-4

خلاصه متن خبر

• چین یکی از مهمترین بازارهای هدف صادرات کالا و دومین واردکننده بزرگ جهان به شمار می‌آید. رشد بالای اقتصادی این کشور با بهبود درآمد به خصوص برای طبقه متوسط شهری، پیشی گرفتن واردات مواد غذایی این کشور از صادرات مواد غذایی را در پی داشته است. این مساله سبب شده است تا بازار پرونقی برای کشورهای مختلف جهان فراهم و صادرات انواع کالاها به بازار چین در حجم انبوه مورد توجه قرار گیرد.

• از آن جا که تحریم‌های اقتصادی توسعه صادرات غیرنفتی و کاهش اتکا به درآمدهای نفتی را به یکی از اولویت‌های اصلی اقتصاد کشور تبدیل کرده است، فراهم آوردن بستر مناسب و پایدار برای بهره‌مندی و گسترش صادرات محصولات کشاورزی ایران به چین امری ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا در مطالعه حاضر ابتدا سعی شده است تا تصویری دقیق از تجارت ایران با کشور چین ارائه شود. در ادامه با بررسی واردات، صادرات و تراز تجاری مواد غذایی کشور چین، محصولات دارای قابلیت صادرات از ایران شناسایی شدند. در نهایت نیز رقبای ایران در رابطه با محصولات دارای قابلیت صادرات و سهمشان از این بازار تحلیل شده است.

• در سال 1399، مقدار 100.8 هزار تن کالای کشاورزی به ارزش 566.6 میلیون دلار به کشور چین صادر شده است. در مقابل، 80 هزار تن کالای کشاورزی به ارزش 96.5 میلیون دلار از این کشور به ایران وارد شده است. این در حالی است که در همین سال، کل صادرات ایران به چین 26.9 میلیون تن به ارزش 9.1 میلیارد دلار بوده است. کل واردات ایران نیز 3.5 میلیون تن به ارزش 9.8 میلیارد دلار بوده است. بررسی تراز تجاری ایران با چین در کالاهای کشاورزی بیانگر مثبت بودن آن است. تراز تجاری بخش کشاورزی با چین 470 میلیون دلار و به نفع ایران بوده است. در صورتی که تراز تجاری کل در سال 1399 از نظر ارزشی منفی و 773.8 میلیون دلار به ضرر ایران بوده است. سهم بخش کشاورزی در صادرات از لحاظ وزنی 0.4 درصد ولی از لحاظ ارزشی 6.2 درصد بوده است. در صورتی که کالاهای کشاورزی وارداتی 2.2 درصد از وزن کل واردات و یک درصد از ارزش کل واردات از چین را به خود اختصاص داده‌اند.

• بررسی‌ها نشان می‌دهد که به طور میانگین، ارزش هر کیلوگرم کالای صادراتی بخش کشاورزی به چین در سال 1399، 5.62 دلار بوده است. این در حالی است که ارزش هر کیلوگرم کالای وارداتی کشاورزی از چین 1.2 دلار بوده است. این امر بدین معنی است که کالاهای صادراتی بخش کشاورزی ایران در مقایسه با کالاهای وارداتی، گرانتر بوده که منجر به مثبت شدن تراز تجاری کشاورزی ایران شده است. این در حالی است که در تجارت کل با چین، به طور میانگین ارزش هر کیلوگرم کالای صادراتی ایران 33 سنت و ارزش هر کیلوگرم کالای وارداتی 2.76 دلار بوده است؛ یعنی صادرات ایران بیشتر کالاهای خام را شامل شده است ولی برعکس، چین کالاهای فرآوری شده و با ارزش افزوده بالاتر به ایران صادر کرده است.

• در دوره ده ماهه سال جاری 71.2 هزار تن کالای کشاورزی به ارزش 312.3 میلیون دلار از ایران به چین صادر شده است. در مقابل 42.4 هزار تن کالای کشاورزی به ارزش 63.7 میلیون دلار از چین به ایران وارد شده است. تراز تجاری از لحاظ وزنی و ارزشی مثبت و به نفع ایران بوده است. مقایسه تجارت کشاورزی ایران و چین با دوره مشابه سال گذشته گویای این است که تجارت کشاورزی ایران با چین در سال جاری در مقایسه با سال قبل محدودتر شده است. به نحوی که صادرات کالاهای ایرانی به لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب 16.3 و 35.2 درصد کاهش یافته است. واردات محصولات کشاورزی نیز از لحاظ وزنی و ارزشی به ترتیب 15.2 و 18.2 درصد افت داشته است.

• در دوره ده ماهه منتهی به دی ماه سال جاری، کل اقلام صادراتی کشاورزی ایران به چین 37 کالا بوده و پسته با مقدار 33.4 هزار تن و ارزش 194.1 میلیون دلار اولین کالای صادراتی ایران است. زعفران با مقدار 80 تن و ارزش 45.3 میلیون دلار در رتبه دوم قرار دارد. میگو، انجیر و سایر سبزی‌ها به ترتیب با ارزش صادراتی 29.4، 21.8 و 13.5 میلیون دلار در رتبه‌های سوم تا پنجم قرار دارند. مجموع ارزش صادراتی پنج قلم عمده، 304.3 میلیون دلار است که بیش از 97 درصد ارزش کالاهای صادراتی ایران به کشور چین را شامل می‌شود. بررسی ترکیب و سهم کالاهای صادراتی ایران به کشور چین حاکی از این است که اقلام صادراتی کشاورزی ایران به استثنای پنج قلم عمده، سهم ناچیزی در سبد صادراتی ایران به چین دارند. به عبارت دیگر از نظر ارزشی 32 قلم کالا سهمی کمتر از سه درصد صادرات ایران به چین را در اختیار دارند.

• در دوره ده ماهه منتهی به دی ماه سال جاری، 51 قلم کالای کشاورزی از چین وارد ایران شده است. دانه آفتابگردان با مقدار 20.6 هزار تن و ارزش 25.2 میلیون دلار در رتبه اول قرار دارد. شیرها و عصاره‌های

و زیره، سیب، کله پاچه گاو، هلو و شلیل، انواع نارنگی، فلفل سبز و آرد سیب‌زمینی، اگر چه ایران به سایر کشورها صادرات دارد، اما صادراتی به کشور چین صورت نپذیرفته و ایران سهمی در بازار این کشور ندارد. بنابراین برای محصولات مذکور ورود و یا تقویت جایگاه ایران در بازار چین، ضمن تنوع بخشی بیشتر به مبادی صادراتی با پایدارسازی صادرات در جهت منافع کشور خواهد بود.

نباتی، دارچین، بادام زمینی و دانه کدو به ترتیب با ارزش وارداتی 5.9، 5.7، 4.6 و 3.2 در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارند. مجموع ارزش وارداتی پنج قلم مذکور، 44.8 میلیون دلار است که بیش از 70 درصد ارزش کالاهای وارداتی ایران از کشور چین را شامل می‌شود.

• چین در سال 2019 معادل 80.3 میلیارد دلار صادرات و 170.1 میلیارد دلار واردات مواد غذایی داشته است؛ در نتیجه، تراز تجاری این کشور معادل 89.8 میلیارد دلار منفی بوده است. در این خصوص با توجه به میزان منفی بودن تراز تجاری و یا به عبارت دیگر اختلاف میان صادرات و واردات می‌توان گفت که گوشت و فرآورده‌های آن، غلات و فرآورده‌های آن، چربی‌ها و روغن‌ها، محصولات لبنی و تخم‌مرغ و نوشیدنی‌ها اقلام ضروری هستند که کشور چین همواره تمایل زیادی به واردات آن‌ها داشته است. به عبارت دیگر چنان چه کشوری قصد صادرات به کشور چین را داشته باشد بیشتر باید بر روی صادرات این کالاها تمرکز و سرمایه‌گذاری نماید.

• ارزش کالاهایی که کشور چین در سال 2020 اقدام به واردات آن‌ها نموده و ایران نیز در این محصولات صادرکننده بوده است بالغ‌بر 25.32 میلیارد دلار می‌باشد. به عبارت دیگر بازاری به ظرفیت 25.32 میلیارد دلار پیش روی ایران قرار دارد؛ اگر چه با توجه به محدودیت‌های مختلف امکان دسترسی کامل به این بازار وجود ندارد، اما ایران با توجه به مزیت‌ها و سایر مؤلفه‌های تجاری در کنار سایر رقبا می‌تواند از این بازار بهره‌برد. محصولات غذایی، لبنی، پروتئینی، گیاهان دارویی، محصولات باغی، خشکبار و شیرینی موارد دیگری هستند که قابلیت صادرات به کشور چین را دارند و با توجه به ظرفیت‌های کشور و با برنامه‌ریزی و بازاریابی درست و فراهم نمودن زیرساخت‌های مناسب می‌توان به صادرات آن‌ها به این کشور اقدام کرد.

• در حال حاضر در رابطه با پسته و سایر ادویه‌ها (زردچوبه، آویشن و ...) سهم ایران در بازار چین مناسب است و ایران به ترتیب 59.9 و 33.7 درصد از بازار این محصولات را در این کشور در اختیار دارد. ضمن آن که در رابطه با محصولاتی از قبیل سایر فرآورده‌های غذایی (استابلایزر، امولسیفایر، پودر حالت دهنده خوراکی، ژل کیک، آنتی اکسیدان، بهبود دهنده و ...)، شیرخشک کامل، اسیدهای چرب، محصولات خبازی و نان شیرینی‌پزی، آجیل (به غیر از بادام)، شیرینی، میوه خشک، چای، آب میوه و کشمش، سهم ایران بسیار ناچیز و کمتر از 1 درصد است. نهایت آن که در رابطه با محصولاتی همچون غذای کودک، گوشت مرغ، سایر میوه‌های تازه (انار، عناب، زرشک، زالزالک و ...)، بادام زمینی، انگور، خامه تازه، شیر تازه، پنیر، کیوی، فلفل خشک، پرتقال، بادام، تخم رازیانه، بادیان، مرزه و گیشنیز

تهران - بلوار کریم خان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک 5

تلفن: 42916000 شماره: 88896660 صندوق پستی: 1515-15815 کد پستی: 37313-15986

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir
www.agri-peri.ac.ir